

Who is Entitled to Pasken Halacha?

שמות פרשת יתרו פרק יח

(כ) וְהִזְהַרְתָּה אֹתָהֶם אֶת הַחֲקִים וְאֶת הַתּוֹרוֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָּהּ וְאֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן:
(כא) וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אִנְשֵׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אִנְשֵׁי אֱמֶת שְׂנְאֵי בָצַע וְשִׁמְתָה עֲלֵהֶם שְׂרֵי אֱלֹפִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת: (כב) וְשִׁפְטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עֵת וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפְּטוּ הֵם וְהִקְלָה מַעְלֶיךָ וְנִשְׁאָאוּ אֹתָךְ: (כג) אִם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצֻוְךָ אֱלֹהִים וְיִכְלַת עֲמֹד וְגַם כָּל הָעָם הַזֶּה עַל מְקוֹמוֹ יָבֹא בְּשָׁלוֹם: (כד) וְיִשְׁמַע מִשָּׁה לְקוֹל חֲתָנוּ וַיַּעַשׂ כָּל אֲשֶׁר אָמַר: (כה) וַיִּבְחַר מִשָּׁה אִנְשֵׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רֹאשִׁים עַל הָעָם שְׂרֵי אֱלֹפִים שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת: (כו) וְשִׁפְטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עֵת אֶת הַדָּבָר הַקָּטָן יָבִיאוּ אֵל מִשָּׁה וְכָל הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפְּטוּ הֵם:

רש"י שם

ואתה תחזה – ברוח הקודש שעליך.

אנשי חיל – עשירים שאין צריכין להחניף ולהכיר פנים.

אנשי אמת – אילו בעלי אבטחה, שהן כד"י לסמוך על דבריהם, שעל ידי כן יהיו דבריהם נשמעים.
שונאי בצע – ששונאין את ממונם בדין, כי ההיא דאמרין (בבלי ב"ב נ"ח:): כל דיינא דמפקין ממונא מיניה בדינא לאו דיינא הוא.

רמב"ן שם

שונאי בצע – שהן שונאין לקבל ממון בדין, דברי רבי יהושע. רבי אלעזר המודעי אומר, שונאי בצע – אלו שהן שונאין ממון עצמן, אם ממון עצמן שונאים קל וחומר ממון חביריהן (מכילתא דרבי ישמעאל שמות י"ח:כ"א).

.... ועל דרך הפשט אנשי אמת שונאי בצע – שהם אוהבים האמת ושונאים העשק, וכי יראו עשק וחמס אין דעתם סובלת אותו, אבל כל חפצם להציל גזול מיד עושק.

ספורנו שם

ואתה תחזה מכל העם – תברר ותמנה, כי באלה הג' ענינים צריך שתהיה אתה בעצמך, ולא יספיק זולתך, אבל בעניני פסקי דינים פרטיים יספיקו שרי אלפים שרי מאות וכו'. כי אמנם כשיהיו ארבע מדרגות זו למעלה מזו, הנה ישפוט הקטן ראשונה, והצועק על פסק דינו יצעק אל הגדול ממנו, ומן השני אל השלישי ומן השלישי אל הרביעי, ובכן יהיו מעטים הבאים לפניך לדין.

מסכת נדה מ"ט:

מתני': כל הראוי לדין נפשות ראוי לדין דיני ממונות ויש שראוי לדין דיני ממונות ואינו ראוי לדין דיני נפשות.

מסכת נדה מ"ט:

מתני': כל הכשר לדין כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדין.

שולחן ערוך חושן משפט סימן ז

(ג) וַיֵּשׁ אֲמֹרִים שְׁאִינוּ רְאוּי לְדוֹן אֶלָּא מִכֵּן י"ח וּמַעֲלָה וְהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת. וַיֵּשׁ אֲמֹרִים דְּמִכֵּן י"ג וּמַעֲלָה כָּשֶׁר, וְאַפְלוּ לֹא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת.

(ד) אִשָּׁה פְּסוּלָה לְדוֹן.

(יא) בֵּית דִּין נָשַׁל ג' צָרִיף שִׁיְהִיָּה בְּכָל אֶחָד מֵהֶם ז' דְּבָרִים: חֲכָמָה, עֲנָה, יִרְאָה, שְׁנֵאת מָמוֹן, אֶהֱבֵת הָאָמֶת, אֶהֱבֵת הַבְּרִיּוֹת לָהֶם, בְּעָלִי שֵׁם טוֹב. {נְעִין לִקְמֹן סִימָן ח' סְעִיף א'.

תוספות שבועות כ"ט:

שבועת העדות נוהגת באנשים אבל לא בנשים – בריש פרק שבועת העדות נפקא לן מועמדו שני האנשים אם כן אשה פסולה לדון דהא תנן פ' בא סימן (נדה דף מט: ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד והא דכתיב (שופטים ד) והיא שפטה את ישראל, איכא למימר שהיתה מלמדת להם הדינים א"נ לפי שהיתה נביאה היו מקבלים אותה עליהם

ספר החינוך פרשת אמ כסף מצוה פג

שלא ליקח שוחד

שלא יקח הדיין שוחד מבעלי הדין אפילו לדון דין אמת, שנאמר [שמות כ"ג, ח'] ושוחד לא תקח, ונכפל הלאו בתורה בזה הענין במקום אחר [דברים ט"ז, י"ט], וכן אמרו בספרי [שם] [ולא תקח שוחד, אפילו לזכות זכאי ולחייב חייב....

...ונוהגת בכל מקום ובכל זמן, בזכרים, שהם דנים.

ספר החינוך פרשת שמיני מצוה קנב

שלא להכנס שתוי יין במקדש וכן שלא יורה שתוי

שלא להכנס שתוי במקדש, וכן שלא להורות, כלומר שלא לדון בדבר מדיני התורה בעוד שיהא האדם שכור, שנאמר [ויקרא י', ט'] יין ושכר אל תשת וגו' בבואכם אל אהל מועד. ולשון התלמוד [עירובין ס"ד ע"א], שתה רביעית אל יורה....

... ונוהג איסור ביאת מקדש בשכרות בזמן הבית בזכרים ונקבות, ומניעת ההוראה בכל מקום ובכל זמן בזכרים, וכן באשה חכמה הראויה להורות. וכל מי שהוא חכם גדול שבני אדם סומכין על הוראתו, אסור לו לשנות לתלמידיו והוא שתוי, שהלימוד שלו כמו הוראה הוא. כמו שאמרנו.

ברכי יוסף חושן משפט סימן ז

יב. אף דאשה פסולה לדון, מכל מקום אשה חכמה יכולה להורות הוראה. וכן מתבאר מהתוספות (יבמות מה: ד"ה מי. גיטין פח: ד"ה ולא. ועוד) לחד שינוייא, דדבורה היתה מלמדת להם דינים. וכן תראה בספר החינוך דבסימן פ"ג, הסכים דאשה פסולה לדון, ובסימן קנ"ב בענין שתוי כתב וז"ל, ומניעת ההוראה וכו', וכן באשה חכמה הראויה להורות וכו'. ע"ש

פתחי תשובה שם

(ה) אשה פסולה לדון – עיין בתשו' פרי תבואה סי' מ"ו מ"ש בזה. וכן בספר בר"י אות י"ב אף דאשה פסולה לדון מ"מ אשה חכמה יכולה להורות הוראה וכן מתבאר מהתוספות לחד שינויא דדבורה היתה מלמדת להם דינים וכן בספר החינוך דבסי' פ"ג הסכים דאשה פסולה לדון ובסי' קנ"ח בענין שתוי כ' ומניעת ההוראה וכו' וכן באשה חכמה הראויה להורות כו' ע"ש, וע' בשע"ת בא"ח סי' תס"א סקי"ז:

שערי תשובה אורח חיים תס"א:ה'

אך הכוונה לומר שהיה סומך על ראות עיניהם והבחנתם בעסק הוראה זאת כדת הנשים שהם רגילות במעשה אופה והם ידעו ביותר להבחין ולהבדיל בין הנפיחה שמחמת האור ובין הנפיחה שמחמת החימוץ וכאשר עושים המורים לפעמים כשנמצא בעופות איזה שאלה וריעותא באברים שבחלל הגוף או בעצם מעצמות העוף כשהובא לפניו ערום בלי לבוש מבשר וצריך לדעת מה טיבו דרכם לשאול בנשים אשר עוסקים בזה ובקיאים בתרגולים וסומכין עליהם בענין אבל לא בהוראה

משלי ז':כ"ו

(כו) כי רבים חללים הפילה ועצמים כל הרגיה.

מסכת עבודה זרה י"ט:

אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב מאי דכתיב {משלי ז':כ"ו} "כי רבים חללים הפילה" זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, "ועצומים כל הרוגיה" זה תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה.

מסכת סוטה כב. - כב:

דא"ר אבהו אמר רב הונא אמר רב, מאי דכתיב {משלי ז':כ"ו} "כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה", "כי רבים חללים הפילה": זה ת"ח שלא הגיע להוראה ומורה, "ועצומים כל הרוגיה": זה ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה, ועד כמה? עד ארבעין שנין. איני? והא רבה אורי, בשוין.

שולחן ערוך יורה דעה רמ"ב:י"ג

(יג) תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, הרי זה שוטה רשע וגס רוח, ועליו נאמר: כי רבים חללים הפילה (משלי ז', כו).

להגה: ותלמידים הקטנים הקופצים להורות ולישב בראש, להתגדל בפני עמי הארץ, מרבים מחלקת ומחריבים העולם ומכבין נכה של תוכה (טור מהרמב"ם). ויזהר כל אדם שלא יוכה כשהוא שותי יין או שאר דברים המשכרים, אפלו בדבר פשוט, אם לא שהוא דבר ברור בפוסקים נזיל קרי בי רב הוא (ת"ה סימן מ"ב ובמהרי"ק שרש"ק ע"ע וס"ק י"ט). עין בחשן המשפט סי' ז'.

(יד) כל חכם שהגיע להוראה ואינו מורה, הרי זה מונע תורה ונותן מכשולות לפני רבים, ועליו נאמר: ועצומים כל הרוגיה (משלי ז', כו).

להגה: ענין הסמיכות שנהגו בזמן הזה, כדי שיידעו כל העם שהגיע להוראה ומה שמורה הוא ברשות רבו הסומכו, ולכן אם כבר מת רבו אין צריך לסמיכות. וכן בתלמיד חבר, כדרך שנתבאר לעיל, במקום שאין צריך קשות אין צריך סמיכות (ריב"ש סימן רע"א ודלא כנחלת אבות פ' שנו חכמים).

פתחי תשובה יורה דעה רמ"ב

(ח) כל חכם כו' – עיין במהרש"א בח"א פ"ג דסוטה שכתב ובדורות הללו אותם שמורים הלכה מתוך הש"ע והרי הם אין יודעים טעם הענין של כל דבר אם לא ידקדקו תחלה בדבר מתוך התלמוד שהוא שימוש ת"ח טעות נפל בהוראתן והרי הן בכלל מבלי עולם ולכן יש לגעור בהן ע"ש. ואפשר דדוקא בזמן הרב מהרש"א שלא היה עדיין שום חיבור על הש"ע אבל האידנא שנתחברו הט"ז וש"ך ומג"א ושאר אחרונים וכל דין מבואר הטעם במקומו שפיר דמי להורות מתוך הש"ע והאחרונים:

מסכת ערובין ס"ה.

אמר רב חייא בר אשי אמר רב כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל, משום שנא' "בצר אל יורה," רבי חנינא ביומא דרתח לא מצלי, אמר בצר אל יורה כתיב, מר עוקבא ביומא דשותא לא הוה נפיק לבי דינא.

ב"ח יורה דעה רמ"ב ס"ק ג

ומי שמיצר ואין דעתו מיושבת עליו אל יורה בשעה שהוא מיצר דכתיב בצר אל יורה וכ"כ התוס' ע"פ הירושלמי ומדת חסידות לכל בעל הוראה שיהא נזהר מלהורות בכל הני דפרק הדר כגון ביומא דרתח או בא מן הדרך ברגלו או ביתא דאית ביה שיכרא או הרסנא אבל אין שם איסור אפילו לכתחילה:

ש"ך יורה דעה רמ"ב ס"ק כא

הב"ח ומי שמיצר ואין דעתו מיושבת עליו אל יורה בשעה שהוא מיצר דכתיב בצר אל יורה וכ"כ התוספות על פי הירושלמי ומדת חסידות לכל בעל הוראה שיהא נזהר מלהורות בכל הני דפרק הדר כגון ביומא דרתח או בא מן הדרך ברגלו או ביתא דאית ביה שכרא או הרסנא אבל אין שם איסור אפילו לכתחילה עד כאן.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א הקדמה

הקדמה

הנה ספרי זה שרובו הוא מה שהשבתי מה שהיה נראה לע"ד להורות הלכה למעשה לאלו שרצו לידע דעתי. ואף שמן הראוי היה לכאורה למנוע מלהשיב למעשה שהרי הרבה גדולי עולם בתורה וביראת ה' נמנעו מלהורות מיראתם ממאמר ר' אבא א"ר הונא אמר רב בסוטה דף כ"ב רבים חללים הפילה זה ת"ח שלא הגיע להוראה ומורה, ואף שאמר גם ועצומים כל הרוגיה זה ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה ומטעם זה כתב רעק"א הובא בהקדמת בניו לספר התשובות שלו ודי אשר הוצרכתי להשיב לשואלי מדאגה שבל אהיה בכלל כל מי שהגיע להוראה ואינו מורה עיי"ש, מ"מ אלו שנמנעו הוא מאחר שגם עתה צריך המורה להורות כאמיתות הדין כמו שהיה צריך להורות בימי רב ורב הונא ור' אבא, לכן אף שודאי בכל דור הוא מדה אחרת להחשיב הגיעו להוראה שהרי רק חכמי דור זה שייך שיורו עתה ועליהם הוא הצייו להורות לדורם, דהא אי אפשר להשיג בדורות האחרונים מורי הוראה כדורות הראשונים, ובע"כ כוונת מאמרם זה ת"ח שהגיע להוראה, אינו רק על אלו שהגיעו להוראה בזמנם דוקא, אלא אף על אלו שהגיעו להוראה בדורות אלו שמחוייבים להורות כדהורה רעק"א, מ"מ יש ודאי על כל אחד לחוש שמא אינו מכין כהאמת ולכן מצד היראה הכריעו שאין יכולין לכוין אמיתות הדין ואין להם להורות ושאני רעק"א שאף אחר כל החששות הורה והשיב למעשה מטעם החיוב שעליו מדין הגיע להוראה דרב גובריה והיה יכול לאמוד עצמו. וא"כ כ"ש לקטני ערך כמוני שאין בי תורה וחכמה כראוי שהיה לי למנוע מלהורות לגמרי וכ"ש מלהעלות על הדפוס שהוא כהוראה לכל העולם.

אבל הוא מטעם שהנכון לע"ד בזה שהיו רשאים ומחוייבין חכמי דורות האחרונים להורות אף שלא היו נחשבין הגיע להוראה בדורות חכמי הגמ' שיש ודאי לחוש אולי לא כיוונו אמיתות הדין כפי שהוא האמת כלפי שמיא אבל האמת להוראה כבר נאמר לא בשמים היא אלא כפי שנראה להחכם אחרי שעייין כראוי לברר ההלכה בש"ס ובפוסקים כפי כחו בכובד ראש וביראה מהשי"ת ונראה לו שכן הוא פסק הדין הוא האמת להוראה ומחוייב להורות כן אף אם בעצם גליא כלפי שמיא שאינו כן הפירוש, ועל כזה נאמר שגם דבריו דברי אלקים חיים מאחר שלו נראה הפירוש כמו שפסק ולא היה סתירה לדבריו. ויקבל שכר על הוראתו אף שהאמת אינו כפירוש. והוכחה גדולה לזה מהא דשבת דף ק"ל א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו עושין כר"א ונתן להם הקב"ה שכר גדול שמתו בזמן וכשגזרה מלכות הרשעה גזירה על

המילה לא גזרו על אותה העיר אף שהאמת אליבא דדינא נפסק שלא כר"א והוא חיוב סקילה במזיד וחטאת בשוגג, אלמא דהאמת להוראה שמחוייב להורות וגם מקבל שכר הוא כפי שסובר החכם אחרי עיונו בכל כחו אף שהאמת ממש אינו כן. וזהו ענין כל מחלוקות רבותינו הראשונים והאחרונים שזה אוסר וזה מתיר שכל זמן שלא נפסק כחד יכול כל אחד להורות במקומו כמו שסובר אף שהדין האמתי הוא רק כאחד מהן ושני החכמים מקבלים שכר על הוראתם. ומטעם זה מצינו הרבה חלוקים גם באיסורים חמורים בין מקומות הנוהגים להורות כהרמב"ם והב"י ובין המקומות הנוהגים להורות כחכמי התוס' וכהרמ"א ושניהם הם דברי אלקים חיים אף שהאמת האמתי גליא כלפי שמים שהוא רק כאחד מהם. ומפורש כן בסנהדרין דף ו' אחר שאמר ויהו הדיינים יודעין את מי הן דנין ולפני מי הן דנין ומי עתיד ליפרע מהן, שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה ופרש"י שאם אטעה איענש, ת"ל ועמכם בדבר המשפט אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות ופרש"י דאין לו לדיין לירא ולמנוע עצמו מן הדין אלא לפ"מ שעיניו רואות לידון ויתכוין להוציא לצדקו ולאמיתו ושוב לא יענש, עיי"ש, וכוונתו דזהו האמת להוראה שמחוייב להזדקק ולהורות ולדון אף שאינו האמת ממש.

ובזה ביארתי מה שאיתא במנחות דף כ"ט א"ר יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש ועקיבא בן יוסף שמו שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות, שלכאורה לא מובן לשון כתרים שאמר. ועוד קשה שאלת משה מי מעכב, מה כוונתו בזה, דמה שפרש"י למה אתה צריך להוסיף עליהם אין שייך ללשון מעכב דאף אם היה שייך כביכול להיות מעכב יקשה למה לו זה, ואם כוונתו להקשות למה לא כתב בפירוש לא מובן תירוצו בזה שר"ע ידרוש תילין של הלכות. אבל לפ"מ שבארתי מדויק לשון כתרים שנמצא שהשי"ת עשה את אותיות התורה למלכים היינו שיעשה החכם וידמה מלתא למלתא ויפסוק הדין כפי הבנתו טעם האותיות שבתורה, וכשיהיה מחלוקת יעשו כפי הבנת רוב חכמי התורה אף שאפשר שלא נתכוונו להאמת ולא היה דעת הב"ה כן, דהקב"ה נתן את התורה לישראל שיעשו כפי שיבינו את הכתוב ואת המסור בע"פ בסיני לפי הבנתם ויותר לא יפרש ולא יכריע השי"ת בדיני התורה שלא בשמים היא אלא הסכים מתחלה להבנת פירוש חכמי התורה ונמצא שאותיות התורה הם מלכים שעושין כפי מה שמשמע מהתורה לחכמי התורה אף שאולי לא היה זה כהבנת השי"ת. וניחא לשון אמרה תורה שמצינו בכמה דוכתי משום דאנן דנין רק איך אומרת התורה. וכן ניחא מה שאינא בעירובין דף י"ג על ב"ש וב"ה אלו ואלו דברי אלקים חיים, דכיון שיכולין לפרש בתורה כב"ש וכב"ה הרי נמצא שנאמר כתרויהו כל זמן שלא נתבטלו דעת אחד ברבים החולקין. וזהו פירוש מי מעכב שמשה שאל למה עושה הקב"ה האותיות למלכים שיעשו כפי משמעות החכמים בלשון הכתוב והמסור, דמי מעכב שתכתוב באופן שלא יהיה אפשר לפרש רק דרך אחד ככוונתך האמתית ולמה נתת כח מלוכה להאותיות שימצא שלפעמים יעשו שלא ככוונתך. והשיב הקב"ה משום שע"י זה ידרשו ר"ע וכל החכמים תילין של הלכות שהוא הגדלת תורה ממעט הנכתב והנמסר ולכתוב הרבה כל דבר בפרט אין קץ שהתורה היא בלא קץ וגבול עיין בעירובין דף כ"א.

ומאחר שנתברר שהאמת להוראה הוא מה שנראה להחכם אחרי שעמל ויגע לברר ההלכה בש"ס ובפוסקים כפי כחו בכובד ראש וביראה מהשי"ת שכן יש להורות למעשה וזה מחוייב להורות, גם החכמים שבדור הזה יש להחשיבם הגיעו להוראה ומחוייבים להורות משום שהוראתם נחשב דין אמת. ומה שבב"מ דף ל"ג בת"ח ששגגות נעשות להם כזדונות הוא רק כשלא טרחו לברר היטב כדפרש"י התם בד"ה לעמי ובד"ה הוי זהיר ויותר מזה מבואר בפרש"י אבות פ"ד מי"ב שכתב הוי זהיר בלמוד לפלפל ולחקור דקדוקיו שמתוך שאין מדקדקין בלמוד ומורין שלא כדין נעשה כזדון. וכן פי' הר' יונה שם שיחזור הדברים עד שלא ישכח דבר ועד שירד לעומקן של דברים גם לא יסמוך בסברה הראשונה אשר בכל זה

עושה זדון כי בכל דבר שהטעות מצויה ולא נתן אל לבו וחוטא נקרא פושע שהי"ל לידע שיש לטעות עיי"ש, אבל כשטרח ויגע בכל כחו לברר הדין מחוייב להורות כן ומקבל ע"ז שכר בכל אופן. וע"ז סמכתי להורות וגם להשיב מה שנראה לע"ד אחרי שבררתי את ההלכה ברוב עמל להרוצים לידע דעתי, ובפרט שכתבתי הטעמים וכל מה שנברר שבאופן זה הנני רק כמלמד ההלכה שהשואל יעיין בעצמו ויבדוק ויבחור, שאיני כלל כפוסק ומורה כדאיתא בדברי רעק"א שם. וגם משמע לי מברכות דף ד' שאמר דוד לא חסיד אני ואני ידי מלולכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה, שלכאורה קשה טובא אם אין זה כבוד למלך הו"ל לשלח את הנשים השואלות לחכמים אחרים שהיו הרבה בירושלים, שלכן צריך לומר דאסור לחכם לשלח את השואל ממנו לחכם אחר דכיון שבאת אצלו היא מצוה שלו אם הוא רשאי להורות. וזהו טעמי ונמוקי שהוריתי והשבתי לכל השואל אותי אם אך עזרני השי"ת לברר ההלכה. וגם שיש בזה נחת רוח לאבי מארי הגאון זצ"ל שאמר עלי שמקוה וכמעט שהוא בטוח שירבו השואלים ממני דבר ה' זו הלכה בע"פ ובכתב ובעזרת השי"ת אשיב כהלכה, ואני מברך להשי"ת על שעזרני עד עתה לברר השאלות שאוכל להשיב וכן יעזרני כל ימי להבין דברי רבותינו לאמיתותן ולהורות כהלכה בלי שום טעות ומכשול וגם לזרעי ולזרע זרעי ולכל תלמידי בתוך כל לומדי תורה לעולם. ולכך מצאתי גם לנכון להדפיסם מאחר שאיני בזה אלא כמברר ההלכה שכל ת"ח ומורה הוראה יעיין בהדברים ויבחון בעצמו אם להורות כן וכאשר יראה שאני לא סמכתי כסומא בארובה אף על חבורי רבותינו אלא בדקתי בכל כחי להבין שהם נכונים כאשר צוה רעק"א שם וכן אני מבקש לכל מעיין בספרי שיבדוק אחרי דברי ואז יורה למעשה, ולכן יש בזה תועלת גדול לידע איך לברר הלכה על בוריה ואהיה גם בספרי זה בכלל גלי מסכתי ששבחו חז"ל ויזכנו השי"ת ללמד וללמד כל הימים ולזכות לנו ולכל ישראל בקרוב לגאולה שלימה ע"י משיח בן דוד ולבנין בה"ב ולמלאה הארץ דעה כהבטחתו. משה פיינשטיין

רב שכטר. אדר א' תשע"ד

ואלו שמצהירים שמשוה קיבל תורה מסיני ממשיכים ואומרים - ומסרה ליהושע וכו' וכו', שיש בידינו מסורת חזקה באופן פסק ההלכה, ואין שדה ההלכה כשדה של הפקר שכל הקודם זכה, וכל דאלים גבר, ומי שמקדים לפרסם דעתו דרך העיתונים או האינטרנט - הלכה כמותו, אלא הענין הוא כמבואר במדרשים, שאלף נכנסים לביהמ"ד ואחד יוצא להוראה, ואותו היחיד הוא זה ששימש את רבו ביותר וקיבל בדמו ובנפשו את דברי התורה, ושיש לו "נישואין" עם התורה, ולא רק "ארוסין". (ועמש"כ בזה רבנו בס' דברי הגות והערכה, עמ' ע"ב.) וכך אמר רבנו (בדרשתו הידועה לפ' קרח) שכל אדם צריך להכיר שצריך לרב או לרבי, ואפילו ת"ח שנפטר רבו צריך תמיד לשאול לעצמו באמת (כשמציעים לפניו שאלות) - מה ה' רבו אומר בנדון זה, ובאיזה עמדה ה' נוקט. [ושמעתי פעם מידידי יקירי הר"ר אבא ברונשפיגל, שיחי', שפעם הציע איזו שאלה לרבנו (כשהי' מבקר אצל אמו בדירתה), ולאחר קצת משא ומתן הכריע רבנו לקולא, והקפידה עליו אמו ואמרה, "שאביך לא ה' פוסק כן", ותיכף חזר בו רבנו מהכרעתו, שאביו בודאי ה' רבו המובהק.]

מכתב מרב שכטר תמוז תשע"ה

וחולפה גדולה היא שהלטרפו ג' הרבנים לז"ד זה, כי שאלות חמורות כאלה להתיר א"א בלי גט היו מציאים לפני הג"ר יצחק אלחנן, ואחריו לפני הג"ר חיים עוזר, ובדורנו לפני הגר"מ פיינשטיין, שהיו מוכרים כגדולי הדור ממש, ואסור לסתם רבנים להתערב בכגון זה, כי מי שא"י בטיב גו"ק לא יהא לו עסק עמהם, ובדורנו מליצים שאלות אלו לפני ת"ח מיוחדים שהתמחו בהלכות אלו ושמשו אלל גדולים ואשר יש להם בזה מסורה במה ניתן להקל ובמה לא.

ספורנו שמות י"ח

(יג) ויעמד העם על משה – להמתין שיוכל לפנות אליהם אחר עסקי הרבים וגדולי הדור.
 (יד) מדוע אתה יושב לבדך – בעסקי צבור.
 וכל העם – הצריכים לאיזו סבה להקריב משפטם אליך צריכים להמתין "מן בקר עד ערב".
 (טו) לדרש אלהים – הנשיאים וראשי הדור הבאים על עסקי הרבים וסדרם באים אלי בהכרח לדרוש אלהים, כי "על פי ה' יחנו" (במדבר ט':כ').
 (טז) כי יהיה להם דבר – וכאשר לאלו הראשים הבאים על עסקי צבור יהיה דבר ריב ביניהם.
 בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו – בין אותם גדולי הדור הבאים על עסקי צבור.
 והודעתי את חקי האלהים ואת תורתיו – לאותם הגדולים כדי שידעו, כאמרו "וישבו אליו אהרן וכל הנשאים בעדה, ואחר כן נגשו כל בני ישראל" (שמות ל"ד:א-ל"ב), וכמו שאמרו זכרונם לברכה "כיצד סדר משנה" וכו'. ולשלב הסבות האלה יתחייב שימתינו העם מן הבוקר עד הערב, עד שישתלקו הגדולים ואוכל לפנות לשפוט עניי עם.
 (יח) גם העם הזה אשר עמך – בית דינך.
 לא תוכל עשהו לבדך – לשמוע כל עסקי הגדולים, ולשמוע עם זה את כל הצריכים לדבר עמך על מה שלא יספיק להם זולתך.
 (כג) על מקומו יבא בשלום – אחר שיתברר הדין בכל כך בתי דינים, ידע כל בעל דין שפסק הדין היה אמתי ולא יוסיף לריב, כאמרם זכרונם לברכה "דאזיל מבי דינא שקיל גלימה, ליזיל ולזמר בארחא" (סנהדרין ז').

From the Sforno, we see that it was the "Rabbis" who were waiting for Moshe, and this led to the people having to wait longer in order to get time with Moshe. Yisro was able to establish a system whereby Rabbis were given authority to pasken on their level, and people were able to find the Rabbi that they needed. This encourages Rabbis to feel confident to pasken to the people who are asking questions on their level. It also shows the kedusha of Klal Yisrael who waited to ask their questions. Rabbis have the responsibility to make people feel comfortable asking questions. The community has the responsibility to ask their questions. It is so beautiful to see the amount of questions still being asked as both the community and the Rabbis are keeping the Torah alive.